

Autor: Frank Martell

Po celonočních oslavách revolučního vítězství zazněla na první schůzi nové komunistické vlády v Nikaragui hned na úvod otázka: „Tak – a co budeme dělat teď?“ **Daniel Ortega** a jeho soudruzi odpověď neměli. Sandinisté měli sice dovednosti potřebné k úspěšnému dovršení revoluce, ale jejich neschopnost vládnout učinila z revoluce ve výsledku jen krátkou a marnou epizodou. Podobná nedostatečnost ideologického myšlení a sofistikovanosti sužovala a sužuje mnohá revoluční hnutí, včetně těch nacionalistických. Za klasický příklad nám může posloužit rumunské legionářské hnutí, z jehož selhání i úspěchů si i dnešní nacionalisté mohou vzít cenné lekce.

Legii archanděla Michaela založil v červnu 1927 Corneliu Codreanu. Codreanu se narodil jako Cornelius Zelinski, prvorozený syn polského přistěhovalce do Moldávie. Jeho otec, učitel Ion Zelinski, se stal vášnivým rumunským nacionalistou a v roce 1902 rodinné jméno porumunštil na Codreanu. Svého syna pojmenoval po svatém Corneliovi, římském centurionovi, který jako první Nežid obdržel slovo Boží – tedy prvním křesťanském vojákovi. Nacionalismus s křesťanstvím se měly stát náplní Codreanuova života, díky čemuž se vždy pohyboval blízko smrti ve jménu své věci.

Hned po 1. světové válce se Codreanu připojil k malé skupince vlasteneckých bukurešťských studentů v odporu proti silné a cizími elementy vedené komunistické straně. Díky své osobní

odvaze a inteligenci se rychle dostal do čela nového hnutí.

Bukurešť byla v té době neklidným městem a Codreanu oplácel komunistům i státu jejich násilí stejnou mincí. Jeho lidé napadali levicové předáky, rozháněli jejich shromáždění i divadelní představení. Současně začali vlastníma rukama a za vlastní peníze budovat nacionalistická studentská střediska.

Brutální represe

Na základě rozkazů z vyšších míst se policejní prefekt Jasy Manciu osobně postavil do čela nevybíravého policejního tažení s cílem rozbít skupinu. Nezávislé vyšetřování sice dospělo k závěru, že studenti byli nezákonně zatýkáni, bití a mučeni, přesto se Manciu i jeho nejbližší pohůnci dočkali povýšení.

Codreanu v odpověď na tuto nespravedlnost Mancia zastřelil a sám se vydal policii. Proces se brzy proměnil v dějiště jeho triumfu – porota se po několika krátkých minutách vrátila s osvobozujícím rozsudkem a barvami jeho skupiny na klopě. Codreanu se stal národním hrdinou.

Hnutí se však rozštěpilo do mnoha znesvářených frakcí, a tak Codreanu založil svou vlastní organizaci, Legii.

Ta spočívala na čtyřech zásadách: (1) víra v Boha; (2) víra v naše poslání; (3) vzájemná láska a (4) píseň jako hlavní vyjádření smýšlení. Legie neměla program, protože národ potřeboval nový typ člověka. „Země umírá z nedostatku mužů, ne programů,“ napsal Codreanu, který přijal titul „Kapitán.“ „Ať se k nám připojí ten, jehož víra nezná hranic. Kdo pochybuje, ať zůstane stát mimo.“ „Chcete programy? Všichni je mají na rtech,“ hřímal Codreanu ve své *Příručce pro legionáře*, „raději hledejte muže. Každý dokáže přes noc vytvořit program: to naše země nepotřebuje. Potřebuje muže s vůlí vykonat to, co je potřeba.“

Nezodpovězené otázky

Otázka, co kromě hrdinského ducha je však přesně potřeba, v legionářských publikacích příliš řešena nebyla; s popsáním postojem vedení to vlastně ani nebylo přípustné téma.

Codreanu směřoval své úsilí na skupiny, které zavedenější nacionalistické organizace ignorovaly – mládež a rolnictvo. Jeho hnutí mířilo na střední školy a průmyslovky, stejně jako na vesnice, kde sotva kdy viděli politika, natož pak revolucionáře. Bylo to hnutí mladých.

Legie byla pevně organizovaná, od základní stavební jednotky – hnízda – přes městské, okresní a krajské skupiny. Přes slova o opaku si cenila iniciativy nad kázeň, což nakonec zahnal Kapitán do slepé uličky, z níž nemohl uniknout. Vůdci nebyli jmenováni shora, ale povstávali přirozeně zakládáním hnízd a jejich spojováním do větších skupin. Tito muži tedy na každý pád byli přirozenými vůdci, také však měli svou vlastní základnu příznivců, a dokud aspoň navenek zůstávali loajální, Codreanu proti nim vystupoval jen velmi neochotně, a to i

když porušili pravidla.

Julius Caesar řekl, že ten, kdo chce vést lidi, musí vždy žít prostě, Codreanu však pozvedl ušlechtilost ve vůdcovské pozici na ještě vyšší úroveň. Politické vedení chápal jako výsadu, již je třeba si zasloužit neutuchající službou a sebeobětováním – a to ne jen v době před uchopením moci. Až příliš mnoho revolucí vedlo jen k výměně štítků se jménem obyvatel v nejluxusnějších sídlech a ustanovení nové elity, která se velmi rychle začne podobat té staré. Codreanu trval u vysokých představitelů své Železné gardy, tedy aktivistického křídla legionářského hnutí, na celoživotním závazku chudoby a tito muži se museli také vždy řádně chovat a být střizliví.

Legionářské hnutí se opíralo o venkovské oblasti, kde se aktivisté, aby se vyhnuli policii, přesouvali po vedlejších cestách ode vsi do vsi, zpívali nacionalistické písně a vykonávali práci ku prospěchu místním lidem: pomoc při sklizni, postavení nebo oprava mostu, správka silnice, vyčištění příkopu či oprava kostela. „Vesničtí kluci nevěděli, kdo jsme nebo co chceme, ale zpívali s námi naše písničky,“ říká *Legionářský zpěvník*. Písničky zpívané kolem ohně, ne projevy, byly hlavním nástrojem legionářů, hlavně na venkově.

Otázka násilí pronásledovala Legii už od té doby, kdy Codreanu potrestal svého trapiče Mancia.

Codreanu se vrátil do Jasy a obnovil práci na organizaci Liga národní křesťanské obrany (*Liga Apărării Național-Creștine*). Bez peněz a v přesvědčení, že mladí rekruti by měli poznat důstojnost manuální práce, se pustil Codreanu s mládežnickým křídlem Ligy – Bratrstvem kříže – do budování klubového domu v Ungheni, několik mil od Jasy. V tom čase v Rumunsku nevídaný pohled na středostavovské studenstvo tvrdě se ohánějící krumpáči a lopatami udělal na místní vesničany veliký dojem. Řada z nich se přidala a začala vstřebávat Codreanovy myšlenky ohledně obrody Rumunska.

Codreana a jeho muže však nenechali na pokoji dlouho. Tři týdny po začátku stavebních prací v Ungheni obklíčila mladíky z Bratrstva policie, pozatýkala a odvedla na policejní stanici v Jase. Tam je bili a jinak týrali. Až intervence předních občanů města zajistila jejich propuštění.

Codreanu s profesorem Cuzou žádali u ministra vnitra odvolání za akt z vůle odpovědného důstojníka, policejního prefekta Mancia. Manciů však nebyl ani pokárán; namísto toho se mu dostalo pochvaly a povýšení. Jasští Židé projevili svůj vděk prefektovi novým automobilem.

O několik měsíců později, 25. října 1925, se jejich cesty znovu setkaly, tentokrát v budově soudu, kde se Codreanu připravoval bránit studenta, zatčeného při policejní razii na stavbě v Ungheni. Pod ochranou špalíru četníků se Manciů na Codreana vrhnul. Ten se však tentokrát odmítl nechat zahanbit, vytáhl revolver a

policejního prefekta zastřelil.

Theodore J. O’Keefe: Corneliu Codreanu a Železná garda. *National Vanguard* č. 60/1978

Codreanu své nepřátele ve vládě považoval za zkorumpované a zbabělé vrahy a zprvu se domníval, že se mu je může podařit zastrašit odvetným zabíjením. Stát však mohl své řady pomocí peněz a příslibu ještě větší nemilosrdnosti o takovéto poskoky vždy snadno doplnit, zatímco každý legionář byl jen těžko nahraditelnou ztrátou.

Proto Codreanu vyhlásil politiku striktní zákonnosti: už nemělo být tolerováno žádné zabíjení tyranských úředníků, bez ohledu na jejich zločiny. Represálie a krvavá odvěta však pokračovaly. Někdejší předák Legie, zrádce **Stelescu**, byl popraven 120 kulkami deseti legionářů, kteří se v souladu se zásadami hnutí obratem vydali do rukou policie. Nakonec byl zastřelen i rumunský premiér, jelikož militantní revolucionáři si neuvědomili, že za nitky represí ve skutečnosti tahá „dobrý“ král Carol. Kapitán tak měl velký problém: nedokázal kontrolovat výjimečné muže činu, které přivedl do hnutí a vychoval je, ale zároveň je ani nemohl opustit, dokud věřil, že jednají v dobré víře.

Těžké ztráty

Legionáři zabili deset vysokých vládních činitelů, ale ztratili přes pět stovek aktivistů zavražděných vládou. Codreanuovi bylo jasné, že s takovými ztrátami si nemůže dovolit vést hnutí jako oficiální a veřejné, své křesťanské vojáky však zkrotit nedokázal. Je na místě zdůraznit, že vraždy vládních představitelů nijak nesrazily oblibu Legie, protože lidé měli obecně za to, že si politici svůj osud zasloužili. Podpora Železné gardy rostla a Legionářské dělnické hnutí – Codreanuovy odbory – se s prohlubující se krizí rozrostly na šest tisíc členů; přesto bylo stále těžší získávat mladé aktivisty, protože jen ti nejsmělejší měli odvahu se připojit.

Ke konci roku 1938 se král pod nátlakem a vyprovokován posměšky své židovské milenky rozhodl, že Železná garda musí být zničena. Klíčové aktivisty bez obvinění zatknuli a zavřeli do koncentračních táborů. Bez obvinění byl zatčen a mučen i sám Codreanu. V noci z 29. na 30. listopadu pak byl i se šesti (ve skutečnosti celkem 13, pozn. CC) druhy zavražděn.

V únoru 1939 rumunský premiér Calinescu v Paříži na otázku francouzského reportéra odpověděl: „Železná garda není na pořadu dne... už neexistuje.“ 21. září Calinesca rozstřílelo šest aktivistů Železné gardy. Vydali se policii, jen aby byli obratem zabiti na místě atentátu. V rámci další odplaty bylo následně zavražděno 68 zadržených vysoce postavených členů Gardy.

Podpora z nacistického Německa

Mezitím však Německo dobylo Polsko a král s rostoucí nervozitou sledoval oblibu Železné

gardy mezi jistými německými kruhy, především u velvyslance v zemi a v řadách SS. V červnu 1940 tedy král Carol přizval nového vůdce legionářského hnutí Horiu Simu do vlády. 3. září povstala Legie v Bukurešti, Brašově a Constantě. Carol hledal pomoc u svého náčelníka generálního štábu generála Iona Antonesca, ten ho však přinutil vzdát se trůnu ve prospěch králova syna Michala. Král Carol tedy s milenkou a částí královských pokladů spěšně opustil zemi.

Tehdy Němci vystoupili na podporu Legii. Antonescu si udržel kontrolu nad armádou, otěže politické vlády ale svěřil Horiu Simovi. V Železné gardě však naneštěstí dosud trvala převaha zájmu o muže nad myšlenkami. Větší díl její činnosti se tedy soustředil na odplatu a zabavování majetku – často nezákonné – odpůrcům Legie, často i z řad nacionalistů. Příliš často končil výtěžek těchto proskripcí v rukou chamtivých oportunistů, kteří se k Železné gardě připojili až po jejím vzestupu k moci.

Sima a jeho stoupenci tedy během pouhého půl roku stihli ukázat, že neumějí vládnout. Ideje jim byly cizí, ostatně i Kapitánův pobočník Vasile Marin krátce před svou smrtí v bojích proti rudým ve Španělsku prohlásil: „Naší jedinou ideologií je čin!“ Antonescu se německé vládě zamlouval o něco lépe, a tak nacisté zdráhavě souhlasili, že chaosu je nutno vtisknout řád. Antonescu nechal pozatýkat vůdce Legie, které pak národní socialisté drželi v pohodlném zajetí v Německu jako trumfovou kartu pro případ, že by Antonescu překročil meze svého postavení.

Legionářské hnutí se v rámci Evropy vymykalo svým náboženským zápalům, větší část evropských nacionalistických hnutí se totiž stavěla ke křesťanství neutrálně či nepřátelsky. V zaostalém Rumunsku to nepochybně znamenalo výhodu v tom smyslu, že Codreanu nebyl odtržený od zaujetí a tužeb svého lidu: „Vytvořit hnutí znamená v první řadě vytvořit takové rozpoložení ducha, jež se neopírá o rozum, ale duši mas. V tom tkví podstata legionářského hnutí,“ říká nám ve svých pamětech.

Důraz kladený na víru na úkor rozumu bohužel vedl až k odporu k idejím a Legie tak ve skutečnosti neměla žádnou ideologii. Její noviny a časopisy, jichž se na vrcholku obliby hnutí prodávaly desítky tisíc výtisků týdně, se nezabývaly vizí budoucnosti ani nejlepší cestou k jejímu dosažení. Co si Legie myslí ohledně přerozdělování bohatství, organizace vlády a toho, kdo by ji měl řídit, mechanismem výběru elit i vykořenění neschopných a zkorumpovaných, o pozemkové reformě nebo tom, jak by se dala zvýšit produktivita práce rolníků atd. atd. atd.?

Nikdo si nebyl jistý, čeho chce Legie dosáhnout, protože její předáci nepovažovali tyto otázky za důležité nebo se jim debatami o nich nechtělo ztrácet čas. Zdráhali se na tyto otázky odpovídat, a proto zdůrazňovali víru a píseň – podobně jako všechna náboženská hnutí, aby tak odvedla pozornost od obtížných ideologických debat.

Fašisté v Itálii a němečtí národní socialisté však o těchto otázkách běžně umožňovali debatu a i díky tomu obě hnutí sestavila účinnou vládu.

Úroveň ideologické debaty v mnoha nacionalistických hnutích v kontextu současného anglofonního světa naneštěstí není příliš sofistikovaná. Existuje zpravidla vynikající a přesná analýza nedostatků systému, ale jen málo k tomu, co a jak bychom dělali jinak. Jedním z důvodů je nepochybně i mylné přesvědčení, že takováto diskuse by vedla k dalšímu rozkolu, přestože ve skutečnosti drží hnutí pohromadě organizační disciplína, nikoliv záměrná nejednoznačnost.

Když menševici v roce 1917 projevili svou neschopnost řídit Rusko, nahradili je bolševici. Menševici se pokoušeli zastírat neshody, aby spojili několik potenciálně nepřátelských frakcí, takže když došlo na lámání chleba a oni se skutečně dostali k moci, nedokázali se shodnout na ničem podstatném. U bolševiků se však celá věc měla jinak. Nijak neskrývali své skutečně radikální programové body, jež mínili zavést. Pokud se člen strany odmítl podříditi stranické linii, jakmile byla jednou určena, byl vyloučen.

Z míry konformity vyžadované bolševiky jsme nepochybně dosti nesví, ale právě tato organizační disciplína dovoluje větší svobodu diskuse, jelikož předseda ji může vždy ukončit vyhlášením konečné pozice ještě dřív, než začne ohrožovat jednotu hnutí, a pohrozit případným odpůrcům vyloučením. Vůdci bez těchto pravomocí se – jak opakovaně ukázaly dějiny demokraticky řízené anglické National Front – právem obávají, že se debata o kontroverzních tématech vymkne kontrole a povede až k rozštěpení. Skupiny s rozumnější ústavou založenou na vůdcovském principu a pevnější organizací se ovšem něčeho podobného bát nemusejí.

Přes veškerou výše uvedenou kritiku pohrdání předáků Legie rozumem i přehnaného důrazu na víru si však z její historie můžeme odnést cenná ponaučení. Skutečně totiž žila svou filozofií služby a oběti, a tím si získala úctu lidu. Vůdcovství není odměna, o níž usilujeme pro svůj vlastní prospěch, ale výsada, kterou si musíme získat ochotou vždy sloužit a v případě potřeby přijmout nejtěžší břemeno oběti. Lidé rychle ztratí úctu k vůdcům, kteří přestanou žít prostým životem. Nedůvěřují totiž jejich motivům – a to i tehdy, když jsou jejich schopnosti nezpochybnitelné.

Idealismus a jednota

Jednota je podstatou nacionalismu – a to nejen v řadách nacionalistického předvoje, kde, jak jsme si ukázali, je k zachování této jednoty nutné umožnit v příslušných mezích debatu a konstruktivní kritiku. I obyčejní lidé musí zůstat oddaní národnímu ideálu, což je možné jedině v tom případě, že neztratí víru v nacionalistické vedení a to, že slouží národu jako celku. Tato víra je však oslabena pokaždé, když nacionalistické elity zneužívají svých pozic k osobnímu obohacení nebo posílení svého postavení, takže je nutné bezprostředně po nastolení národní revoluční vlády schválit zákony a zřídit dohlížetelské orgány, které tomu zabrání. Nikdy nezapomínejme, jak zřízení tajných zvláštních obchodů pro rodiny bolševických kádrů nahlodalo oddanost mas jejich novým sovětským vládcům, když se povědomí o nich rozšířilo mezi lidem.

Musíme zmínit i další pozitivní rys legionářského hnutí, a to jeho schopnost zapustit pevné

kořeny v župách. Soustředili se na malá společenství, kde i něco tak zdánlivě zanedbatelného jako vyčištění příkopu mohlo zásadním způsobem změnit smýšlení lidí. Legionáři chodili do nejzapadlejších částí Rumunska, aby se dostali právě k těm lidem, na které politici zapomněli. V jejich případě to znamenalo odlehlé vesnice, jejichž rolníci stále tvořili významnou část obyvatelstva země.

My pochopitelně působíme v naprosto odlišných podmínkách, ale přesto si z úspěchů Legie při těsné spolupráci s malými, zanedbanými a zoufale chudými společenstvími můžeme do budoucna odnést cenné lekce. Moderní nacionalisté bohužel až příliš ochotně volí velmi odlišnou taktiku, když se jednou za uherský rok objeví mezi anonymními masami velkého města s jednorázovou letákovou akcí. Až pozornější pohled na jakýkoli volební okrsek (*constituency*) však obvykle odhalí kapsy nebyvalé plodné půdy.

Moderním ekvivalentem zapadlé rumunské vísky jsou poněkud paradoxně skoro-ghetta bílé dělnické třídy v oblastech, kde se místní labouristické samosprávy přizpůsobují požadavkům stále náročnějších barevných. *Isle of Dogs* je toho klasickým, ale zdaleka ne jediným příkladem – a neděje se tak jen ve východním Londýně. Dalším místem, kde přežívá silný duch společenství bok po boku vysoké nezaměstnanosti mladých, beznaděje i obyčejné nudy jsou totiž menší města. Obavy organizace *Searchlight* z „rasismu v městečkách“ (*market town*, český ekvivalent *městys*, pozn. DP) odrážejí sociální skutečnost, která si přímo říká o rozhodné využití BNP. Ať už má úzce spjaté společenství jakoukoliv podobu, osobní příklad slušně se chovajících, zdvořilých, střízlivých, idealistických a ochotných nacionalistických aktivistů bude mít v takovém místě mnohem větší dopad než prchavá anonymní aktivita jinde.

Tak zní jedna z pozitivních lekcí z heroického neúspěchu Železné gardy. Nezapomínejme však ani na ty negativní.

Zdroj: *Spearhead*, č. 336, únor 1997, str. 18–20.

Článek Franka Martella *The Rocky Road to Victory* byl znovu publikován na stránkách Counter-Currents Publishing 26. dubna 2011.